

Nursery rhymes kao poticaj za razvoj govora i učenje jezika djece predškolske dobi

Milovina, Andrea

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:049716>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

ANDREA MILOVINA

ZAVRŠNI RAD

**NURSERY RHYMES KAO POTICAJ ZA
RAZVOJ GOVORA I UČENJE JEZIKA
DJECE PREDŠKOLSKE DOBI**

Zagreb, srpanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Andrea Milovina

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Nursery rhymes kao poticaj za razvoj govora i učenje jezika djece predškolske dobi

MENTOR: **Josipa Kraljić, viša predavačica**

Zagreb, srpanj 2020.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	1
Sažetak.....	2
Summary.....	3
1. UVOD.....	4
2. UČENJE DJECE PREDŠKOLSKE DOBI.....	5
3. JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ DJETETA.....	6-8
4. PJESME U PREDŠKOLSKOJ DOBI.....	8
5. NURSERY RHYMES U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI.....	9-10
5.1 Vrste nursery rhymes.....	10
5.2 Funkcija nursery rhymes.....	11-12
5.3 Prednosti nursery rhymes.....	12-13
5.4 Prilagodba nursery rhymes.....	14-19
5.5 Nursery rhymes za različitu dob djece.....	19-21
6. AKTIVNOSTI NA TEMU MALEŠNICA.....	22-25
7. ZAKLJUČAK.....	26
LITERATURA.....	27
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA.....	28

SAŽETAK

U ovom radu se govori o korištenju malešnica, tj. nursery rhymes na engleskom jeziku, kao poticaja pri učenju te o njihovom utjecaju na jezično - govorni razvoj djece predškolske dobi. Govor je osnovno sredstvo komunikacije među ljudima. Kako bi kvalitetno usvojilo i razvilo govor i jezik, potrebno je osigurati primjerenu okolinu za razvoj djetetovih mogućnosti. Jedno od najboljih sredstava za uvođenje djeteta u govor te za poticanje njegovog kvalitetnog usvajanja su dječje malešnice. Malešnice su pučke dječje pjesme koje se razvijaju kod svih naroda. One su prvi pjesnički tekstovi s kojima se djeca susreću u djetinjstvu i najčešće nastaju prilikom susreta roditelja i djece. Njihova glavna funkcija je da se povezuju s igrom u kojoj dijete aktivno sudjeluje te u sebi uključuju riječi i pokret. Malešnice utječu na sve aspekte djetetovog razvoja; emocionalni, motorički, vizualni (koordinacija oko – ruka), kognitivni, neuropsihološki i govorni stoga je važno započeti s njihovim korištenjem u vrlo ranoj dobi. U prvom poglavlju „Učenje djece predškolske dobi“ govori se o značaju ranog učenja za cjelokupan razvoj djeteta. Drugo poglavlje „Jezično - govorni razvoj djeteta“ bavi se razmatranjem važnosti komunikacije za razvoj djeteta, čimbenicima koji utječu na jezično-govorni razvoj te fazama razvoja govora kod djece. U trećem poglavlju „Pjesme u predškolskoj dobi“ objašnjavaju se vrste pjesama za djecu. Četvrto poglavlje „Nursery rhymes u dječjoj književnosti“ navodi podjelu malešnica u hrvatskoj književnosti te njihove prednosti u različitim područjima. Govori se i utjecaju malešnica na različite aspekte razvoja djeteta. Na kraju poglavlja se objašnjava koje malešnice su primjerene za određenu dob djeteta te se navode primjeri malešnica i načini njihova izvođenja. U zadnjem poglavlju „Aktivnosti na temu malešnica“ spomenuta su tri primjera malešnica za različitu dob djece te su objašnjene moguće aktivnosti koje se mogu provesti s djecom prilikom ili nakon njihove obrade.

KLJUČNE RIJEČI: dijete, jezik, govor, razvoj, malešnice, pjesme

SUMMARY

This paper discusses the use of malešnice, i.e. nursery rhymes in English, as an incentive in learning and their impact on the language and speech development of preschool children. Speech is a basic means of communication between people. In order to well adopt and develop speech and language, it is necessary to provide an adequate environment for the development of the child's possibilities. One of the best means of introducing a child into speech and encouraging his or her quality adoption are children's nursery rhymes. Nursery rhymes are folk children's songs that develop in all nations. They are the first poetic texts that children encounter in childhood and most often occur when parents and children meet. Their main function is to connect with the game in which the child actively participates and they includes words and movement in themselves. Nursery rhymes affect all aspects of the child's development; emotional, motor, visual (eye-hand coordination), cognitive, neuropsychological and speech, therefore it is important to start using them at a very early age. The first chapter "Learning children of preschool age" discusses the importance of early learning for the overall development of the child. The second chapter "Language - speech development of the child" deals with the consideration of the importance of communication for the development of the child, factors affecting language - speech development and the stages of speech development in children. The third chapter "Songs in Preschool" explains the types of songs for children. The fourth chapter "Nursery rhymes in children's literature" lists the division of the nursery rhymes in Croatian literature and their advantages in different fields. The influence of the nursery rhymes on different aspects of the child's development is also discussed. At the end of the chapter, it is explained which nursery rhymes are suitable for a particular age of the child and they are given examples of nursery rhymes with ways of performing them. The last chapter "Activities on the topic of nursery rhymes" mentioned three examples of nursery rhymes for different ages of children and explained possible activities that can be carried out with children at or after their treatment.

KEY WORDS: child, speech, language, development, nursery rhymes, songs

1. UVOD

Jezik kod djece predstavlja sredstvo komunikacije koje ona moraju naučiti koristiti kako bi razvijali govor, tj. sposobnost komuniciranja. Komunikacija s drugim ljudima pomaže djetetu u otkrivanju različitih načina promatranja stvarnosti što mu pomaže da postane svjesno svoje individualnosti te da izgradi realniju sliku o svojoj okolini. Dijete tijekom komuniciranja izražava svoje misli i osjećaje te ih obogaćuje novim informacijama, socijalizira se te emocionalno sazrijeva i upoznaje svijet. Govor je osnovno sredstvo komunikacije među ljudima. Čim se dijete rodi, ono usvaja znanja i vještine potrebne za budući razvoj govora. Najznačajnije razdoblje u razvoju jezika i govora je od 1. do 5. godine djetetovog života. Govor nastaje sukladno određenoj kronološkoj dobi djeteta s određenim redoslijedom pojavnih oblika. Razvoj govora je pod utjecajem genetike, ali njegov tempo značajno ovisi i o okruženju u kojem dijete živi te o poticajima kojima je dijete svakodnevno izloženo. S obzirom da je razvoj dječjeg govora i jezika složen proces te da su obitelj i odgajatelji najbliže i najprirodnije okruženje djeteta, važno je osigurati optimalne uvjete za njegov razvoj te spriječiti nastanak jezično-govornih poremećaja. Redoslijed faza razvoja govora je uvijek isti i sva djeca moraju proći sve faze, no kod svakoga postoje individualne razlike. Za uvođenje djeteta u govor i poticanje njegovog kvalitetnog i jednostavnog usvajanja, najpouzdanije su malešnice i igre prstima. Malešnice su dječje pjesme pučkoga izvorišta ili podrijetla nastale iz duge i bogate povijesti, razvijaju se kod svih naroda. One su prvi pjesnički tekstovi s kojima se dijete susreće. Najčešće nastaju prilikom susreta roditelja i djece, a povezuju se s igrom u kojoj dijete aktivno sudjeluje te u sebi sadrže riječi i pokret. Njihova glavna karakteristika jest da ne dopuštaju djetetu da bude pasivni promatrač, već da aktivno sudjeluje u igri ujedinjujući pokrete, povezujući riječi te aktivirajući što više osjetila. Malešnice, osim govornog, potiču i socijalni, jezični, senzorni, kognitivni i motorički razvoj djeteta. U dječjim malešnicama govor upućen djetetu nadopunjen je i obogaćen onim dijelovima koji su u svakodnevnoj komunikaciji manje prisutni; ritmom, tempom te komunikacijom glasova i slogova potrebnih za pravilan izgovor. Ritmičkim ponavljanjem samoglasnika i suglasnika, prvim rimovanim stihovima malešnica koji se izgovaraju u zajedništvu odraslih i djece, poticajno utječemo na zdrav razvoj govora i na cjelokupno zdravlje djeteta.

2. UČENJE DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Učenje predstavlja proces kojim se stječu iskustva i usvajaju znanja te koji je usmjeravan obrazovanjem, ali ovisi i od napora koji u njega ulaže ljudska jedinka. L. Vigotski (1896-1934) naglašavao je veliku važnost učenja kojim se usvajaju znanja, navike i sposobnosti za razvoj psihičkih funkcija, dok Piaget (1896-1980) učenje objašnjava razvojem, točnije, po njemu razvoj doprinosi učenju.

„Učenje u predškolskoj dobi je izuzetno bitno jer se njime stječu opća, nespecifična strategijska iskustva i formiraju sposobnosti. Ovim učenjem formira se sistem reprezentiranja, sistem simbolizacije, strategije pronalaženja, selekcije, upotrebe i prerade informacija, formiranje općih pravila za rješavanje tipova zadataka i formiranje opće predstave (modela) okoline.“ (Selimović i Karić, 2011).

Cilj učenja u predškolskoj dobi je zadovoljiti djetetove osnovne potrebe, a ne previše naglašavati intelektualnu komponentu. U ovoj dobi učenje predstavlja sporedan i spontan čin koji se odvija spontanim aktivnostima kao što je igra.

Putem učenja, stimuliranja i vježbanja mozak se razvija i mijenja svoju strukturu. Također, za dječji razvoj veoma je bitno pozitivno rano iskustvo. Brojna istraživanja pokazala su koliki značaj ima sadržaj prvih godina djetetovog života i odgojnih utjecaja u predškolskom razdoblju na intelektualni razvoj djeteta. „Osnovni zadatak intelektualnog odgoja je: razvijanje spoznajnih i izražajnih sposobnosti djece predškolskog uzrasta (opažanja, pažnje, pamćenja, mašte, mišljenja i govora), poticanje prirodne radoznalosti i razvijanje motivacije za intelektualni rad i učenje, stvaranje prilika za uvođenje predškolske djece u matematičko-logičke odnose koji omogućavaju stjecanje osnovnih pojmova o broju, veličini i prostoru.“ (Mitrović: 1981, str. 109).

Lidija Pehar navodi da su "znanstvenici otkrili da ono što jednu ličnost čini jedinstvenom i posebnom u kasnijem životu, jest u najvećoj mjeri rezultat njenog iskustva stečenog veoma rano, pri čemu se sve više naglašavaju prve tri godine života".

Rano iskustvo i odgoj imaju važnu ulogu u razvoju djeteta. Roditelji i odgajatelji trebaju maksimalno iskoristiti rano razdoblje iz razloga što svakodnevna dječja iskustva, načini primanja i odgovora na podražaje iz neposredne okoline i stimulacije na koje ona reagiraju utječu na oblikovanje njihovog mozga i daljnje učenje.

3. JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ DJETETA

„Govor je temelj ljudske komunikacije i značajan je za cjelokupan djetetov razvoj. Već prva izgovorena riječ predstavlja veliku radost“ (Velički i Katarinčić, 2011, str. 8).

¹Tempo razvoja govora pod utjecajem je genetike, ali je značajno ovisan i o okruženju u kojem dijete živi te poticajima kojima je dijete svakodnevno izloženo. Razvoj dječjeg govora složen je proces koji je moguć isključivo u uvjetima ljudskog okruženja.

Za razumijevanje i poticanje kvalitetnog dječjeg govora, bitno je poznavati faze njegova razvoja. Pritom je bitno znati da svako dijete ima svoj individualan razvoj te da te faze služe samo kao smjernica, odnosno, da je dijete uvijek potrebno promatrati cjelovito, uzimajući u obzir i ostale čimbenike poput socijalnog okruženja, predispozicija i sl.

Pavličević-Franić razvojne faze u komunikaciji dijeli na predjezičnu (predlingvističku ili predverbalnu) fazu te jezičnu (lingvističku ili verbalnu) fazu. "Predjezična faza traje od rođenja do (otprilike) prve godine života, a jezična do tri ili tri i pol godine (ako se jezik usvaja i uči cijeli život). Predjezična faza počinje prvim krikom novorođenčeta. To je jednogodišnje "fonsko razdoblje koje ponajprije obilježava spontano glasanje, a potom i artikuliranje glasova primjerenih jezičnom sustavu materinskoga jezika." (Pavličević-Franić, 2005, str. 43). S obzirom na način djetetova glasanja, predjezična se faza dijeli na četiri razdoblja: predgovorno razdoblje (od rođenja do drugog mjeseca kojeg obilježava primarno refleksno glasanje koje se sastoji uglavnom od plača); komunikativno glasanje (od drugog do petog mjeseca koje se manifestira kao tzv. gukanje ili smijeh); razdoblje vokalizacije (od petog do osmog mjeseca koje je obilježeno razvojem vokalnoga sustava, vokalnim igrama i ponavljanjem artikuliranih odsječaka) te faza brbljanja (od osmog do dvanaestog mjeseca u kojoj je glasanje slogovno, odnosno dijete kombinira suglasnike i samoglasnike ponavljajući ih više puta u interakciji sa sugovornikom ili igračkom). U trećem i četvrtom razdoblju predjezične faze dijete počinje oblikovati glasovni sustav. Važno je napomenuti da već krajem predjezične faze djeca "počinju usvajati prve jezične elemente – intonaciju i ritam materinskog jezika, s čime se poklapa i javljanje prvih pravih riječi" (Pavličević-

¹ <http://www.dvp.hr/index.php/za-roditelje/o-razvoju-i-odgoju-djece/21-jezicno-govorni-razvoj> (preuzeto 30. 4. 2020.)

Franić, 2005, str. 44). Jezična (lingvistička ili verbalna faza) počinje kod većine djece oko prve godine života. Dijete u toj fazi svjesno proizvodi glasove koje čuje u okolini. Između desetog i petnaestog mjeseca pojavljuje se prva artikulirana riječ, odnosno višeznačna rečenica. To je riječ "mama" koja u početku predstavlja sve, a nakon učenja novih riječi, mama se odnosi samo na osobu. Prve nepotpune rečenice javljaju se oko druge godine. Oko treće godine dijete se služi jednostavnijim rečenicama. Do polaska u školu, dijete stječe novo govorno iskustvo te usvaja gramatiku i sposobno je kombinirati različite jezične jedinice.

Komunikacija djeteta s okolinom započinje već u majčinoj utrobi, dijete na zvučni podražaj odgovara pokretom. To predstavlja početak djetetove komunikacije. Vokalna komunikacija započinje prvim krikom djeteta. Odmah nakon rođenja dijete se sporazumijeva s okolinom kroz plač. On predstavlja prvo djetetovo vokalno sredstvo izražavanja neugodnih osjećaja (gladi ili usamljenosti). Gukanje i osmijesi koji se javljaju malo kasnije, znakovi su djetetova zadovoljstva. Svrha djetetove komunikacije jest privlačenje pozornosti, uspostavljanje socijalnih kontakata, iskazivanje osjećaja te zadovoljavanje različitih potreba.

Ljudska zajednica ne postoji bez jezika. On je temeljno sredstvo komunikacije. Ferdinand de Saussure opisao je razliku između jezika i govora, istaknuvši da je jezik organiziran sustav znakova (la langue) i kao takav ponajprije društvena tvorevina, dok je govor praktična realizacija jezika (parole), odnosno jezik u uporabi. Parafrazirajući de Saussurea, Pavličević-Franić (2005). objašnjava odnos jezika i govora te definira jezik: „Jezik omogućuje realizaciju govora u zvučnoj formi, on je organizacija govora. Stoga jezik možemo u užem smislu odrediti kao apstraktan sustav znakova i pravila prema kojima se ti znakovi kombiniraju u svrhu sporazumijevanja, odnosno prijenosa obavijesti." Djeca ne uče jezik, već sposobnost da ga koriste adekvatno pri formiranju poruka koje omogućavaju uspješnu komunikaciju. Kod djece se razvija govor ili sposobnost komunikacije, a jezik predstavlja sredstvo komunikacije koje dijete mora naučiti koristiti. Vrtić i odgajatelji imaju važnu ulogu u poticanju djeteta u razvijanju sposobnosti služenja svim jezičnim sredstvima u komunikaciji te prilagodbi djeteta različitim komunikacijskim situacijama u vrtiću i općenito. U predškolskoj ustanovi na komunikaciju djece utječu, (Selimović i Klarić, 2011. prema Pehar: 2007, str. 88)., "organizacija same grupe, način uvođenja djece u razne aktivnosti, izvođenje samih, usmjerenih i slobodnih aktivnosti, a posebno stavovi odgajatelja i njihov način

interveniranja". Kako bi se dječji govor i jezik mogao razumjeti i poticati, potrebno je poznavati faze govornog razvoja djece te osigurati primjerenu okolinu za njihov razvoj.

4. PJESME U PREDŠKOLSKOJ DOBI

Pjesma je u dječjoj dobi jedan od najčešćih sadržaja glazbenih aktivnosti te sinteza svih glazbenih elemenata. Pjesma potiče razvoj glazbenih sposobnosti stoga je potrebno započeti s njenom primjenom još u najranijoj dobi djece, odnosno važno je većinu glazbenih poticaja osnivati na melodiji.

Pri radu s djecom koriste se pjesme, odnosno popijevke prilagođene tekstem, opsegom i stilom. Pjesme koje su stvorila djeca te pripadaju folkloru, odnosno tradicionalnim ili predajnim dječjim igrama se nazivaju igre s pjevanjem. Pjesme za djecu su pjesme koje su stvorili odrasli kompozitori kako bi ih djeca pjevala te se uglavnom zna ime njihovog autora. „Dječje pjesme i pjesme za djecu ravnopravno pjevamo s djecom ne ističući djeci njihovu razliku, osim što možemo spomenuti ime kompozitora ako je poznat“ (Gospodnetić, 2017). Pjesme koje djeca pjevaju još se dijele na pjesme za mlađu, srednju i stariju skupinu djece, a njihova glavna razlika je opseg. Najčešće pjesme koje se koriste u vrtićima su dječje pjesme. To su narodne pjesme koje su stvorila djeca nekada davno ili možda baš naša skupina djece. „One imaju veliku vrijednost, bilo da su igre s pjevanjem ili se samo pjevaju pa je dobro da odgajatelji prenose tradiciju narodnog stvaralaštva na djecu koja inače ne bi upoznala naše narodno blago“ (Gospodnetić, 2017). Narodne pjesme koje se najviše koriste u predškolskim ustanovama, ali i školama, su božićne pjesme. Neke od najpoznatijih božićnih popijevaka su; Djetešce nam se rodilo, U to vrijeme godišta, Tiha noć, Zvončići, O pastiri čudo novo, Svim na zemlji, Radujte se narodi.

Osim navedenih, postoji još jedna vrsta dječjih pjesama, a to su nursery rhymes ili malešnice o kojima će biti više riječi u sljedećim poglavljima.

5. NURSERY RHYMES U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI

Malešnice ili pučke dječje pjesme su prvi pjesnički tekstovi s kojima se dijete susreće te se razvijaju kod svih naroda. Najčešće nastaju prilikom susreta roditelja i djece, a povezuju se s igrom u kojoj dijete aktivno sudjeluje te u sebi uključuju i riječi i pokret. Iako se pojavljuju u svim narodima, najveća pozornost im se poklanja na engleskom govornom području na kojem je objavljen i najveći broj zbirki, knjiga i antologija. Zbirke malešnica, tj, nursery rhymes, pojavljuju se na engleskom jeziku vrlo rano. Pojedinačne pjesme bilježe se još od 1609. godine. Najznačajnije zbirke su; Thommy Thumb koja izlazi 1744. godine, Nursery Rhymes of England koju objavljuje James Orchard Halliwell 1842. godine, a nakon toga se pojavljuju mnoge druge zbirke u Velikoj Britaniji te Americi. (Opie, Iona and Peter, 1951; Baring-Gould, W.S. and Ceil, 1962). Naziv malešnice predložio je na temelju analize dotadašnjih naziva i vlastitog promišljanja Milan Crnković (Crnković, 1998). Također, osim naziva *malešnice*, autor je predložio i naziv *pjesme ranka* (prema rani), no izraz *malešnice* se trenutno koristi u najvećoj mjeri.

Malešnice u svim narodima imaju određene sličnosti u izrazu, no one prije svega prenose karakteristične crte fizionomije pojedinog naroda te pripomažu nacionalnoj identifikaciji, povezivanju i osjećaju jedinstva. „Djeca se na temelju njih mogu identificirati kao pripadnici istog kulturnog kruga te se u životu, u poslu, u književnosti, u politici, suvereno služe istim simbolima i poredbama.“ (Crnković, 1998, str. 7-8).

Malešnice i igre prstima imaju veliko značenje i vrijednost u pedagoškoj praksi obitelji i dječjih vrtića. S obzirom da velik broj djece pri upisu u školu ima određene govorno-jezične teškoće, uloga prvih poticaja postaje nezamjenjiva, a vrijednost poticanja ranoga jezičnog razvoja postaje još značajnija. „Malešnice i igre prstima su najpouzdanije i najprimjenjivije za uvođenje djeteta u govor, za poticanje njegovog kvalitetnog i jednostavnog usvajanja. Ritmičkim ponavljanjem samoglasnika i suglasnika, prvim rimovanim stihovima malešnica koji se izgovaraju u zajedništvu odraslih i djece, poticajno utječemo na zdrav razvoj govora i na cjelokupno zdravlje djeteta.“ (Velički, Katančić, 2011, str. 14). Cilj malešnica je poticanje i njegovanje govora kod djeteta te razvijanje zakonitosti njegova razvoja i individualnosti svakog djeteta te stvaranje okoline u kojoj će se dijete osjećati sigurno i prihvaćeno. Neke od

zadaca malešnica su; zadovoljavanje djetetove potrebe za sigurnošću, za ljubavlju i pripadanjem pružanjem predvidljivosti, ritma, rituala (jačanje grupnog identiteta), omogućavanje povezivanja različitih osjetilnih sustava u svrhu promatranja i kontrole pokreta, razvoj osjećaja za motoriku ruku (kinestetika), vizualne percepcije odnosno koordinacije oko-ruka, razvoj koordinacije lijeve i desne polovice tijela (ruke), promišljeno i ciljano korištenje govornih oblika koji su sadržani u stihovima, poticanje kvalitetnog i jednostavnog usvajanja govora, utjecaj na zdrav razvoj govora i cjelokupno zdravlje djeteta...

5.1 VRSTE NURSERY RHYMES

Strukturalna podjela malešnica nije do kraja provedena, no u literaturi se spominju sljedeći nazivi, odnosno podvrste malešnica: uspavanke ili uspavalice, bajalice, brojalice, razbrajalice, nabrajalice, tepalice, molitvice, pitalice, rugalice, zagonetke ili zagonetalice, pjesme za igru ili igralice za kolo, cupkalice, hincalice, izmišljalice, zamišljalice, oponašalice, dodirivalice, nagomilavalice ili nabrajalice, jeziklomilice. (Crnković, 1998). Nursery rhymes² se, također, svugdje u svijetu dijele na svoje podvrste, a neke od njih su: Lullabies, Body parts songs, Educational songs, Modern rhymes, Poems, Proverbs i slično. Ovi nazivi prikazuju prirodnu ulogu pjesmica te se između njih ne može povući oštra granica.

Upravo ovi nazivi upućuju na funkciju i bogatstvo malešnica, no, isto tako navode na zaključak kako se i druge dječje pjesme mogu upotrijebiti u susretu odraslih i djece, točnije u dječjoj igri. Fonološka struktura malešnica u sebi sadrži sve glasove jezika koje djeca trebaju usvojiti. Većina ih je bliska nonsensu, a riječi u njima nositelji su zvuka. Ritam malešnica je pravilan, a zvuk često djeluje bez značenja te se smisao često izokreće. Hrvatske malešnice izgrađene su velikim dijelom na narodnim govorima: „Zvukom, ritmom, slikom i rimom one služe, pripomažu, sudjeluju u uspavlivanju, njihanju ili ljuljanju djeteta na koljenu, uspostavljanju dodira s okolinom, živom ili neživom.” (Crnković, 1998, str.14). Ovisno o izvedbi, ostvarenju i postanku, malešnice su takva vrsta dječje književnosti koje uvijek moraju imati nekakvu funkciju.

² <https://allnurseryrhymes.com/> (preuzeto 1. 5. 2020.)

5.2 FUNKCIJA NURSERY RHYMES

Jedna od najvažnijih funkcija malešnica i igara prstima je govorno-jezični razvoj djeteta kroz njegovo aktivno sudjelovanje u igri. Govor upućen djetetu obogaćen je dijelovima koji su u svakodnevnoj komunikaciji manje prisutni, a to su: ritam, tempo te komunikacija glasova i slogova potrebnih za pravilan izgovor. Velički i Katančić (2011). spominju da je pedagog Friedrich Fröbel, osim institucionaliziranja dječjih vrtića, u velikoj mjeri doprinio i njihovom unutrašnjem uređenju. Svaka pjesmica u njegovoj knjizi pisana je s didaktičkom namjerom čiji konačan cilj nije bio samo igra s djetetom. „Sve igre prstima u njegovoj su knjizi ilustrirane (kao što je u mnogim izdanjima igara rukama često slučaj), već slika produbljuje sadržaj pojedine igre rukama“ (Velički i Katančić, 2011, str. 26). Oslanjajući se na Fröbela, postoje različiti aspekti vezani uz malešnice odnosno igre s prstima, a oni se mogu svesti na sljedeće:

- 1) Emocionalni aspekt – Malešnice i igre prstima djeci pridonijavaju radost te ih djeca rado oponašaju, a upravo na taj način treba osmišljavati pedagoške ciljeve i metodičke postupke.
- 2) Motorički aspekt - Igre prstima i rukama zahtijevaju određene oblike i forme pokreta, npr. kod nekih pjesmica brze, međusobno suprotne pokrete, kod nekih povezane motoričke uzorke, kod drugih određeni redoslijed prstiju kod drugih. Upravo poticanje finomotoričkih radnji stoji u uskoj povezanosti s postignućima u predpisačkim i predčitačkim vještinama (povezanosti glasova i pokreta, slova, redoslijeda riječi u rečenici).
- 3) Senzorički aspekt - Igre prstima omogućavaju povezivanje različitih osjetilnih sustava u svrhu promatranja i kontrole pokreta. Osim osjećaja za motoriku ruku, važno je i osjetilo za vid, odnosno koordinacija oko-ruka.
- 4) Kognitivni aspekt – Ovaj aspekt Fröbel izravno naglašava, a posebno ulogu igara prstima u zornom prikazivanju tijeka radnje, uzroka i posljedica. Tekst malešnice na temelju kojeg se izvodi igra prstima samo pritom u stihove pretače konkretno dječje iskustvo koje dijete u stvarnosti mora proživjeti.

- 5) Neuropsihološki aspekt - Igre prstima također tematiziraju jednu od središnjih tema neuropsihologije, a to je koordinacija lijeve i desne polovice tijela, u ovom slučaju lijeve i desne ruke. Postoje razne varijante u kojima se zahtijeva ta koordinacija: paralelan položaj ruku, npr. korištenje i lijeve i desne ruke podjednako i ravnomjerno, poticanje pokreta dominantne i nedominantne ruke, prelaženja središnje linije tijela (lijeva ruka prelazi na desni dio tijela) što potiče lateralizaciju te bolju koordinaciju lijeve i desne moždane polutke.
- 6) Jezični aspekt - Malešnice zahtijevaju promišljeno i ciljano korištenje govornih oblika koji su sadržani u stihovima. To se odnosi na sve vrednote govorenoga jezika: intonaciju, ritam, tempo, pauze. Djeca tako koriste različite modulacije glasa (glasno-tiho), pamte redosljed, bogate rječnik i slično.
- 7) Stvaralački aspekt – Djecu malešnice i igre prstima potiču na samostalno improviziranje te smišljanje novih stihova i igara. U ovaj aspekt spada i suradnja s roditeljima koja uključuje sudjelovanje roditelja na raznim radionicama i projektima vezanim uz malešnice i igre prstima.

5.3 PREDNOSTI NURSERY RHYMES

Malešnice i igre prstima se mogu koristiti bilo kad i bilo gdje te su kao takve, jedan od najboljih prenosioca igre. Mnogo je prednosti koje djeci pružaju igre s prstima, rime i razne dječje pjesme te putem kojih ona dobivaju socijalnu podršku te uče koncepte i vještine, a ovo su neke od njih:

- 1) Razvoj jezika - Djeca recitirajući rime i pjevajući pjesme uče vokabular, pravilno i jasno izgovaranje te artikuliranje riječi te uče modulirati njihov glas. Oni također vježbaju opseg, visinu i nagib glasa te uče lako izgovarati riječi ponavljajući ih iznova i vježbajući ih bez napora ili pritiska.
- 2) Vještine čitanja - Prilikom čitanja, djeca prate čitateljev prst i na taj način upijaju koncept iz napisanih riječi u knjizi. Drugi važan koncept čitanja kojeg djeca moraju u potpunosti doživjeti prije nego što postanu dobri čitatelji jest slijed priče. Oni moraju apsorbirati kako, slijed onog što se dogodilo prvo,

drugo, treće, ima utjecaj na priču kako bi je mogli prepričati po kronološkom slijedu događaja.

- 3) Matematički pojmovi - U nekim dječjim pjesmama i malešnicama se koriste matematički pojmovi koji opisuju veličinu i težinu te definiraju koncepte kao što su mnogo, nekoliko, dosta. Također, često se u pjesmama i pričama koristi odbrojavanje, u oba smjera prema naprijed i nazad. Djeca uče zbrajati dok broje prema naprijed i oduzimati tako što broje prema nazad. Sve to doprinosi razvoju djetetove osnovne matematike koja će mu kasnije pomoći u apstraktnoj matematici.
- 4) Kreativna dramatizacija - Rime i dječje pjesme (malešnice) predstavljaju sjajne poticaje za razvoj kreativne drame. Djeca izgovarajući rime, vole glumiti i dramatizirati radnje likova. Pohvala i ohrabrenje odraslih da pokažu njihovu kreativnost u atmosferi bez kritiziranja, ojačava njihovu sigurnost u sebe i samopouzdanje u izražavanju.
- 5) Udobnost i podrška - Malešnice i dječje pjesme omogućavaju djeci da se smire ili povuču kada se osjećaju usamljeno, tužno ili zbunjeno u svom svijetu. Ako djetetu nedostaje mama ili tata, ono može izgovarati pjesmu koju su oni zajedno naučili te se tako prisjetiti vremena i osjećaja koje su imali kada su je zajedno pjevali.

Pri korištenju malešnica i rima sa djecom, uključeni smo u društvenu rutinu koja potiče razne vještine ključne za razvoj komunikacije. Riječi koje se koriste u malešnicama i dječjim pjesmama pomažu djeci u razvijanju razumijevanja jezika tako što oni uče povezivati ključne riječi sa ljudima, objektima i događajima u njihovom svakodnevnom životu.

5.4 PRILAGODBA NURSERY RHYMES

Dijete će lakše prihvatiti i naučiti govorno gradivo ako je ritmično i dostupno vizualiziranju, a pjesma ima upravo te kvalitete. Dijete uči ritmične i slikovite pjesme spontano i sa zadovoljstvom, odnosno bez naprezanja. Svi ljudi se najviše sjećaju onih pjesama iz djetinjstva koje su u sebi sadržavale ritam i rimu, a posebno onih koje su u grupi pjevali ili recitali uz pokrete i afektivne izraze koje im je roditelj ili odgajatelj/učitelj svojom kreativnošću predložio. Malešnice i dječje pjesme razlikuju se prema sadržaju i namjeni. Tako postoje i one pjesme koje mogu poslužiti logopedu, roditelju i odgojitelju u fazama automatizacije i diferencijacije pravilnog izgovora glasova kod djece s dislalijom. Ponavljanje i spontano učenje ritmičkih i jednostavnih pjesmica može pomoći da dijete, kroz zanimljiv sadržaj i igru koja sadrži ritam i pokret, prihvati i na zabavan način nauči faze automatizacije i diferencijacije. Malešnice i igre prstima omogućavaju djeci nenaporno postizanje pravilnog izgovora i ritma, naglasaka i intonacije. „Tematske pjesmice o prirodi, životinjama, obitelji i slično odličan su materijal za rad s djecom s nedovoljno razvijenim govorom i specifičnim jezičnim teškoćama. Ovdje posebno radimo na razvoju jezika (usvajanju leksika i gramatike) i proširivanju raspona djetetovih općih znanja.“ (Herljević, Posokhova, 2007). Tematske pjesmice mogu se uklopiti u razne dječje igre, zabave, priredbe, individualan rad kod kuće i slično. One, osim govora, mogu poslužiti i kao materijal za početno čitanje. Herljević (2007). posebno naglašava logoritmičke igre i pjesmice za najmlađe; hopsalice, gegalice, pljeskalice i pokretne igre. Logoritmičke pjesmice su namijenjene roditeljima djece od rođenja do treće godine, odgojiteljima u jaslicama i rehabilitatorima. Nježni dodiri, osmijesi, ritmički pokreti i pjevanje stimuliraju djetetov razvoj od samoga rođenja. Pokretne igre za razvoj govora i opće motorike služe za grupni rad s djecom u dobi od tri do sedam godina. Herljević (2007, str. 6). također ističe da „bez obzira o kojoj aktivnosti ili vježbi se radi, važno je da ju dijete doživljava kao nešto ugodno, na što je sâmo pristalo, što je odabralo i što ga zabavlja i veseli.“

Ovdje su navedeni neki od primjera pjesama za automatizaciju i diferencijaciju izgovora glasova:

GLAS S

OSAM SATI

Osam sati,
treba večerati!
Operi ruke!
Tu su kruh i sol!
Posoli salatu
i stavi na stol!

GLAS Z

ZIMA-ZIMA

Zima, zima, zima, zima!
Reci, kada dođe zima,
Je li malom zeki zima?
Malom zeki nije zima,
zeko toplo krzno ima.

Zima, zima, zima, zima!
Reci, kada dođe zima,
Je li malom zeki zima?
Malom zeki nije zima,
zeko još dva brata ima.

Zima, zima, zima, zima!
Reci, kada dođe zima,
je li malom zeki zima?
Malom zeki nije zima,
Mali zeko mamu ima,
Draga, dobra mama zeka.

Za malene uvijek ima
toplog mlijeka
kad je zima.

GLAS C

IDE MAČAK

Ide mačak po ulici,
nosi kapu na glavici,
ima crne cipelice
i crvene rukavice,
a na vratu zvončić fin
koji zvoni cin-cin-cin!

Dijete od svojih najmanjih nogu rado oponaša jednostavne i šaljive igre te igrajući se uči napamet stihove i riječi pojedinih pjesama. Kasnije, odnosno između treće i šeste godine, djeci nisu dovoljni samo jednostavni pokreti prstiju i jednostavni stihovi, već ona žele prikazati neke kompliciranije i veće radnje. S obzirom da su savladali pjevanje kratkih melodija i da im to više ne predstavlja problem, pokreti i stihovi sada mogu biti teži. Velički (2007). navodi da se igre rukama u metodičkoj literaturi

najčešće dijele na dvije podvrste, a to su: a) Igre koje se izvode samo rukama/prstima i b) Igre koje se izvode uz pomoć ruku/prstiju i nekog dodatnog sredstva. U prvu skupinu igara spadaju klasične igre prstima i pljeskalice, dok u drugu spadaju igre prstnim lutkama, „stolnim“ lutkama ili lutkama od čvorova, igre sjena te igre špagom. Igre se mogu podijeliti i tematski na igre imenovanja pojmova, shvaćanja broja, količine, pojma i slično. Kod poticanja govora kod djece uz pomoć malešnica i igara prstima veliku ulogu imaju odgojitelji i roditelji, tj. osobe koje djeci predstavljaju govorni uzor. „Upravo stoga igru, odnosno tekst malešnice, prije izvođenja treba dobro poznavati i uvježbati. Odgojitelj će dijete također dovesti i do samostalnog improviziranja, nastavljanja radnje ili do smišljanja novih stihova i priča, novih igara“ (Velički, 2007, str. 70). Pri izgovaranju stihova, potrebno je dodati neke zanimljive obrasce koje će upotpuniti stihove i geste i na taj način učiniti da pjesma ne bude jednolična. Djecu se ne smije ni na što prisiljavati, već ih, kroz radost i smijeh koji prati izvođenje, poticati na brojna ponavljanja, a pritom i na posredno uvježbavanje određenih jezičnih konstrukcija, izgovora glasova i riječi te pravilnog govora. Djecu se, također, nikada ne smije prisiljavati da ponavljaju tekst za odraslima u svrhu učenja napamet, već ih treba pustiti da spontano zapamte stihove.

Neki od primjera malešnica u kojima se navedene tvrdnje mogu primijeniti su:

a) tapšalice (za najmlađi uzrast)

Tašun, tašun, tanana,	Hinca, hinca, hinca!
Tašun, tašun, tanana,	Jedna noga hinca
I svilena marama	Da bi pila vinca.
U marami šećera	Druga noga skače
Da mi _____ večera.	Za jedan kus pogače.
<i>(umetnemo ime djeteta)</i>	Hinca, hinca, hinca!
<i>(Plješćemo)</i>	<i>(Plješćemo ili dlanovima lupkamo po koljenima)</i>

Draga micica,
 Kud si hodila,
 Repicu kopala,
 Mlekeco lokala.
 Jesi kaj meni ostavila?
 Nisam.

Šup, šup, šup, šup.

(Milujemo ručicu djeteta. Na zadnji stih lagano djetetu tapšemo obraze.)

b) cupkalice

Gingola se barka,

Do svetoga Marka

Puna prekrkana

Svile i bumbaka

Svilu ćemo prodati

Bumbak ćemo otkati.

(Sjedimo na podu zajedno s djetetom i odupiremo se nogama. Ruke su nam spojene i njišemo se poput barke.)

“Hop, cup, na kalup.

Čet’ri babe, jedan zub-

I taj jedan šupalj!”

c) tašunjalke

Ovaj je u vodu pao,

Ovaj mu je ruku dao,

Ovaj mu je jesti dao,

Ovaj mu je piti dao

A ovaj ga je pošakljao.

(Trljamo i uvrćemo jedan po jedan djetetov prstić, počevši od palca)

Mama, tata, Ana, Jurica (dodirujemo redom svih pet prstića)

I mali Ivica

Svi su sada tu. (raširimo svih pet prstiju)

U maloj kući stanuju. (prsti obju ruku dodiruju se jagodicama i tvore krov)

Kad se vrata otvore (ruke ispružimo dlanovima okrenutim prema gore)

Tata obitelj u šetnju povede. (prsti jedne ruke šecu po dlanu druge ruke)

d) brojalice i razbrajalice

En den dini

Sava raka tini

Sava raka tika taka

En den dore,

duboko je more,

a u moru ribice,

Eci peci pec

ti si mali zec,

a ja mala vjeverica

Bi, ba bučicu, (naizmjenice slažemo šake jednu na drugu prema gore)
Penjem se u kućicu.
U kućici ptičice (raširimo ruke)
Krila su raširile.

Bi, ba bučicu (naizmjenice slažemo šake jednu na drugu prema gore)
Penjem se u kućicu
Iz kućice ptičice (mašemo raširenim rukama)
Sve su odletjele.

Bi, ba bučicu (naizmjenice slažemo šake jednu na drugu prema gore)
Penjem se u kućicu
Kućica je tiha nijema (glavom mičemo lijevo desno)
Jer ptičica više nema.

5.5 NURSERY RHYMES ZA RAZLIČITU DOB DJECE

³Ako se, pri čitanju pjesama djeci od rođenja do dvije godine, u pjesmi spominje dio tijela, kao što je npr. nos ili stopalo, dobro je dotaknuti djetetov nos ili mrdati njegovo stopalo. Također, pri čitanju iz knjige, poželjno je pokazivati na slike onako kako se spominju u pjesmi. Poželjno je odglumiti radnje onako kako su spomenute i dopustiti djetetu da nas oponaša te pjevati pjesme ili recitirati malešnice pjevušćim glasom. Tijekom razvojnog razdoblja u dobi od 0-3 mjeseca djeca mogu uživati u pokretima koji im pomažu upoznati svoje tijelo, važne ljude u njihovom životu i okruženje u kojem žive. Često se dijete može smiriti nježnim ljudskim glasom. Malešnice koje su pogodne za pjevanje u ovoj dobi su: „Motala, motala vunicu“, „Ide, ide bubamara“, „Tašun, tašun, tanana“.

Primjer: Ide bubamara,

Ne zna gdje bi stala,

Traži krevetić

Gili, gili, gić.

(Šećemo rukom djeteta sve do dlana. Kod stihova „Gili, gili, gić“ pošakljamo dijete)

³ https://familydaycare.com/wp-content/uploads/pop_pt4_Rhymers-are-Readers.pdf (preuzeto 30. 4. 2020.)

U dobi od 3 do 6 mjeseci većina beba je vrlo društvena i željna naučiti sve što postoji u njihovom svijetu. Dijete može komunicirati različitim krikovima kako bi izrazilo dosadu, frustraciju, glad, nestrpljivost ili nelagodu, a također može brbljati ili eksperimentirati sa različitim zvukovima kako bi zabavilo samo sebe. U ovoj dobi dobro je pjevati djeci razne njihaljke dok se ljuljaju na koljenima ili pri kupanju u kadi. U dobi od 6 do 9 mjeseci dijete postaje puno pokretnije, ono sjedi, puže, stoji i ulazi u sve. Djetetovo brbljanje počinje zvučati kao stvarni govor, tj. stvarne riječi. Djetetov "baby-talk" ima niz tonova sličnih govoru odraslih, kao što su pitanja, naredbe i opisivanja. Tijekom ove dobi mogu se koristiti jednostavni instrumenti koji prate melodiju pjesme kao što su npr. zvončići, lonci te drvene žlice kao bubanj. Dobar primjer malešnice gdje se mogu koristiti zvončići ili neki predmet koji će predstavljati zvono je:

Primjer: Da li ste čuli ovo?

Malo zlatno zvono

Što nam kaže sada ono:

Cin, can, cin,can

Zvonim, zvonim cijeli dan.

(isprepletemo prste obje ruke, držimo ih u vodoravnom položaju, jedan srednji prst spustimo ispod dlana i ljuljamo)

U dobi od 9 do 12 mjeseci dijete se penje, puže i eventualno hoda. Važno je razgovarati s djetetom o svemu i odrediti imena za stvari. Djeca sada oponašaju jezik i neke riječi mogu čak zvučati kao stvarne riječi. Kako raste interes za nove riječi, potrebno je recitirati besmislene stihove i složenije malešnice kako bi djeca čula bogatstvo jezika. Prigodna malešnica koja se može pjevati djeci u ovoj dobi je: „Twinkle, Twinkle Little Star“. Također je u ovoj fazi poželjno pjevati pjesme u kojima dijete izvodi neku radnju kao što je na primjer malešnica:

Imali smo lutkicu (gesta ljuljanja bebe)

Bila nam je mala

Jednom nam je nespretno

Pala sa ormara. (spustimo ruke, kao da nešto ispuštamo)

Pozvali smo doktora, (gesta pozivanja)

Doktor zvaao medu,

Medo kaže: „Hm, hm, hm, (Ruke podbočimo o struk)

Bit će sve u redu!“

Ili

Bim-bam, bu pa (dlanovima naizmjenice lupkamo po koljenima)

Maca bubanj lupa

A deset malih mišića (,prošećemo“ prstićima po koljenima i sakrijemo ih
ispod koljena)

Igraju se žmire

I iz svojih rupica (prstićima provirujemo ispod koljena)

Oni na nju vire.

Pri obradi priča i malešnica s djecom u dobi od 2 do 4 godine potrebno je postavljati pitanja kako bi se radnja proširila. Npr: „Što mislite, što će se dogoditi sljedeće?“ Poželjno je djecu pustiti da razmišljaju ili im dati neku zagonetku koju mogu riješiti. Npr; „Koja se riječ rimuje sa "idi" ?“ ili „Mogu ga vezati za poklon ili staviti u kosu, kakva riječ to može biti?“ Bitno je usredotočiti se na brojanje i pjesme o abecedi kako bi se djeci pomoglo da započnu učenje tih vještina. Malešnice koje su prigodne za ovu dob su: „Ja sjedim sad u šumici“i „Mi idemo loviti lavove“ iz razloga što obje pjesme sadrže brojna ponavljanja što potiče djecu na posredno uvježbavanje određenih jezičnih konstrukcija, izgovora glasova i riječi te tečnosti govora. Na taj način djeca doživljavaju unutrašnje obogaćenje u smislu poticanja govora, praćenja radnje govorom, ali i radosti koja se s govorom povezuje.

Kad djeca navrše dob od 4 do 5 godina, većina ih pamti svoje najdraže malešnice i igre prstima stoga je potrebno iskoristiti taj trenutak za učenje značenja koje se krije iza tih pjesama.

6. AKTIVNOSTI NA TEMU MALEŠNICA

Malešnice i igre s prstima možemo djeci učiniti zanimljivijima koristeći razne poticaje pri ili nakon izvođenja. Na taj način, djeca lakše i bolje usvajaju tekst određenih pjesama, a istovremeno se i zabavljaju sudjelujući u raznim aktivnostima. Pri usvajanju navedene igre s prstima, možemo je obraditi na način da sami izgovaramo tekst koristeći geste prikazane u zagradama, a možemo i uključiti svu djecu te osmisliti razne aktivnosti kako bi djeca bila aktivnija te lakše usvojila određenu malešnicu.

Primjer 1.

Ujutro sunce proviruje (oba dlana okrenemo prema gore i pokažemo prema
I cijeli svijet razbuđuje djetetu)
Dobro jutro, dobar dan (protrljamo djetetov palac)
Palac ja sam, svima znan.

Tad sunce dalje na put kreće
A kažiprst mu reče: (protrljamo djetetov kažiprst)
Hajde širi zrake ti
Cijeli svijet nam ugrij.

Sunce tad zasjalo
Cijeli svijet ugrijalo. (protrljamo djetetov srednji prst)
Srednji se ispružio
Na vrućinu se potužio.

Tako sunce na kraj puta dođe
I jedan dan tako prođe.
Prstenjak tada glasno veli: (protrljamo djetetov prstenjak)
U suncu sam uživao dan cijeli.

A mali tiho prozbori: (protrljamo djetetov mali prst)
Sutra je dan novi.
Hajdmo braćo u san mi,
Laku noć, laku noć (skupimo sve prste u šaku i pokrijemo dlanom)
Zaspali su prsti svi.

Ovu malešnicu, tj. igru prstima možemo i obraditi s djecom putem predstave, tj. tako da svako dijete glumi ili predstavlja određeni prst. Svaki prst bi imao nešto po čemu

bi se isticao (npr. neki zanimljivi odjevni predmet, predmet u ruci, ukras na glavi i slično) ili bi imao neku svoju gestu koja bi ga razlikovala od drugih. Djeca mogu i koristiti različite instrumente ili predmete koji proizvode zvuk (lonac i žlica, zvončići, improvizirane šuškalice i slično) te svaki prst može imati svoj zvuk. U predstavi bi bio i pripovijedač koji bi izgovarao ostatak teksta. Također, umjesto predstave, možemo zajedno sa djecom napraviti lutke za prst te oponašati pokrete prstiju i ruku, a djeca mogu oslikati i svoj dlan, tj. različito opcrtati svaki prst kako bi svi zajedno mogli izgovarati malešnicu.

Primjer 2.

Snijeg svud pada , sve se bijeli

Lete male pahulje.

(rukama pokazujemo odozgo prema dolje)

Gle. Zima je, svud lete male pahulje,

(raširimo ruke prema gore)

Čim se probudim, zovu me.

Snijeg svud pada, sve se bijeli

(rukama pokazujemo odozgo prema dolje)

Lete male pahulje.

Požurimo, toplo se odjenimo:

Čizmice oblačim,

(pokazujemo redom kao da se oblačimo)

Kaput topli

Kapu na glavu

I dugački šal

Još samo rukavice i izlazim van.

Snijeg svud pada sve se bijeli

(rukama pokazujemo odozgo prema dolje)

Lete male pahulje.

Uzimam snijeg i radim grudu

(pokazujemo kako kotrljamo i radimo

Kotrljam, kotrljam,

grudu po podu, prvo veliku pa malu

Dok veliku grudu ne dokotrljam.

grudu)

I još jednu radim grudu

Kotrljam, kotrljam,

Dok jednu manju grudu ne dokotrljam.

Na veliku grudu malu grudu stavim,

(pokazujemo rukama kako stavljamo grudu)

Okolo gruda snijeg popravim.

Snijeg svud pada, sve se bijeli

(rukama pokazujemo odozgo prema dolje)

Snjegović je skoro cijeli.

Dvije snježne grude, (pokazujemo lonac, nos i oči na glavi)
Lonac na glavi
Mrkva nek mu nos bude,
Oči ugljen pravi.
Dok sunce ne grije (glavom mičemo lijevo desno)
Zimi se smije.

Snijeg svud pada sve se bijeli (rukama pokazujemo odozgo prema dolje)
Snjegović je sada cijeli.

Ovu malešnicu možemo obraditi tako što napravimo umjetni snijeg s kojim će djeca graditi svog snjegovića dok budemo izgovarali tekst. Također, djeca mogu nacrtati crtež koji predstavlja određene kitice koje kasnije možemo zalijepiti na zajednički plakat redoslijedom kako priča ide ili napraviti zajedničku knjižicu, tj. slikovnicu koju ćemo kasnije zajedno listati i izgovarati tekst malešnice. Kada djeca usvoje tekst, možemo pronaći i izvaditi neki detalj iz svake kitice, nacrtati ga na kartice te kartice pomiješati. Djeca bi trebala posložiti kartice u pravom redoslijedu te bi na taj način još jednom ponovili i zaokružili cijelu pjesmu.

Primjer 3

Pupoljak mali sniva san (spojimo jagodice prstiju jedne ruke i okrenemo
I čeka novi dan. prema gore, kao pupoljak)
Kad jutro je svanulo (raširimo prste druge ruke i stavimo iznad pupoljka,
Sunce provirilo kao sunce)
Livadu cvjetnu obasjalo.
Sunčeva zraka pupoljak dotakne (jednim prstom dodirnemo pupoljak)
A pupoljak se otvarati stane. (lagano širimo prstiće koji su u pupoljku)
Rastvorio se u maleni cvijet
Ima on latica pet.
Jedan, dva, tri, četiri, pet. (dotaknemo svaki prstić)
Sunčeve zrake dalje na put kreću (polagano maknemo ruku „sunce“)
Pupoljcima malim donose sreću.

Ovu malešnicu s djecom možemo obraditi tako da izradimo šareni cvijet koji će nam kasnije služiti kao aplikacija u pjesmi. Cvijet možemo napraviti od kolaža, papira ili tako da obojamo papirnati tanjur, izrežemo ga da nalikuje na cvijet te ga zalijepimo na plastičnu slamku. Svako dijete također može izraditi svoj cvijet kojeg će kasnije koristiti pri čitanju pjesme, a s tim cvijećem kasnije možemo ukrasiti prostoriju ili ga koristiti u drugim aktivnostima. S djecom možemo raditi i opertavanje dlana kao cvijeta te prilikom izgovaranja teksta micati prstima. Navedena malešnica može biti i poticaj za aktivnosti kao što su sadnja cvijeća i promatranje njegovog rasta, istraživanje i proučavanje različitih vrsta cvijeća, eksperiment s cvijetom i slično.

7. ZAKLJUČAK

Govor je temeljno sredstvo ljudske komunikacije i značajan je za cjelokupni djetetov razvoj. Kako bi mogli kvalitetno poticati razvoj dječjeg govora, potrebno je poznavati faze njegovog razvoja. Jezično-govorni razvoj djeteta sastoji se od predlingvističke i lingvističke faze. Predlingvistička faza započinje prvim krikom novorođenčeta. Obilježava je najprije spontano glasanje, a zatim artikuliranje glasova primjerenih materinskom jeziku. Lingvistička faza započinje prvom djetetovom riječju te traje otprilike do polovice četvrte godine života, iako se jezik usvaja i uči cijeli život. Jezično-govorni razvoj treba se stalno poticati. Poticanje govora znači njegovanje govora, tj. razumijevanje zakonitosti njegova razvoja, ali i individualnosti svakog djeteta. U skladu s tim potrebno je osigurati okruženje u kojem će se dijete osjećati sigurno i prihvaćeno. Komunikacija s djecom neophodna je za zdrav razvoj govora. Kvalitetna komunikacija djece s odraslima i okolinom, rano iskustvo usmenoga i pisanoga izražavanja stvaraju čvrste temelje za razumijevanje, usvajanje jezika kao sustava te uključivanje u zajednicu. U komunikaciji je vrlo bitna dječja aktivnost. Upravo iz tog razloga su malešnice i igre prstima najprimjerenije za uvođenje djeteta u govor te za poticanje njegovog kvalitetnog i jednostavnog usvajanja. Malešnice ili pučke dječje pjesme su prvi pjesnički tekstovi s kojima se djeca susreću tijekom svog odrastanja. Iako im se posebna pažnja posvećuje na engleskom govornom području, prisutne su kod svih naroda svijeta. One su vrsta dječje književnosti koja uvijek mora imati neku funkciju, zavisno o izvedbi, ostvarenju i postanku. Njihova glavna značajka jest da omogućuju djetetu aktivno sudjelovanje u igri ujediniujući pokrete i izgovaranje riječi te aktivirajući što više osjetila. Učenje kroz malešnice i igre prstima je voljno, nenametljivo i trajno jer ih djeca vole. Osim toga, one omogućavaju djetetu učenje kroz igru što je temelj za njegov uspješan cjelokupan rast i razvoj.

LITERATURA

KNJIGE:

1. Crnković, M. (1998). *Hrvatske malešnice : dječje pjesme pučkoga izvorišta ili podrijetla* Zagreb: Školska knjiga
2. Gospodnetić, H. (2017). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima* Zagreb: Mali profesor
3. Hreljević, I., Posokhova, I. (2007). *Govor, ritam, pokret. 3. izd.* Buševac: Ostvarenje
4. Pavličević-Franić, D. (2005). *Komunikacijom do gramatike: razvoj komunikacijske kompetencije u ranome razdoblju usvajanja jezika* Zagreb: Alfa
5. Velički, V., Katarinčić, I. (2011). *Stihovi u pokretu: malešnice i igre prstima kao poticaj za govor.* Zagreb: Alfa

ČLANCI:

6. Selimović, H., Karić, E. (2011). Učenje djece predškolske dobi. *Metodički obzori*, 6(11), 145-160.
7. Šego, J. (2009). Utjecaj okoline na govorno-komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju. *Govor*, 26(2), 119-149.

MREŽNE STRANICE:

8. https://familydaycare.com/wp-content/uploads/pop_pt4_Rhymers-are-Readers.pdf (30. 4. 2020.)
9. <http://www.dvp.hr/index.php/za-roditelje/o-razvoju-i-odgoju-djece/21-jezicno-govorni-razvoj> (30. 4. 2020.)
10. <https://allnurseryrhymes.com/> (1. 5. 2020.)

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom „**Nursery rhymes kao poticaj za razvoj govora i učenje jezika djece predškolske dobi**“ izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom te uz pridržavanje Uputa za izradu završnog/diplomskog rada.

Suglasna sam s objavom završnog rada na službenim stranicama Fakulteta.

POTPIS STUDENTA: _____